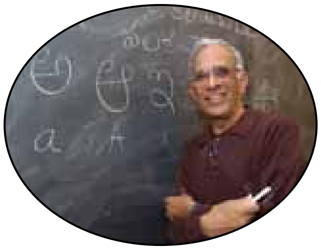

గిరిష్ షా

-వేమూరి వేంకటేశ్వరరావు

నేను డెట్రాయిట్ లో చదువుకుంటున్న రోజులలో మా యూనివర్శిటీ లో సుమారు పాతికమంది, వేన్ స్టేట్ యూనివర్శిటీలో సుమారు ఏభైమంది భారతీయులు ఉండేవారు. ఇప్పట్లా ఆ రోజుల్లో కో అంటే కోటి మంది తెలుగు వాళ్ళు కనిపించేవారు కాదు; నూటికో కోటికో ఒకడు కనిపించేవాడు. నేను ఉన్న పరిసరాలలో అచ్యుతరావు, లక్ష్మి, నేను - మేము ముగ్గురమే తెలుగువాళ్ళం, మొదట్లో. ఆ తరువాత సెమెస్టర్ లో వాసిరెడ్డి సత్యనారాయణ అని మరొక కుర్రాడు చేరేడు. ఇంకా తెలుగువాళ్ళు కావాలంటే పక్కనున్న టొలీడోలో చారి, మణి దంపతులు ఉండేవారు. ఏన్ ఆర్బర్ వెళితే అక్కడ టి. ఆ.ర్.ఎస్.రావు, చివుకుల రామమోహనరావు అనే ఇద్దరు విద్యార్థులు భార్యలతో కాపురం చేస్తూ ఉండేవారు.

తెలుగువాళ్ళు తక్కువే అయినా మా యూనివర్శిటీలోను, మా ఊళ్ళోను కూడ గుజరాతీలు మస్తుగా ఉండేవారు. నేను ఉన్న ఇంట్లోనే ముగ్గురు ఉండేవారు. నాకు పరిచయం అయిన గుజరాతీలలో గిరిష్ షా ముఖ్యుడు. వాడూ నాలాగే ఇంజనీరింగు చదవటానికి వచ్చేడు. నా కంటె వారం రోజులు ముందు వచ్చేడు. పైపెచ్చు వాడు బొంబాయిలో ఉండి మరీ వచ్చేడు. కనుక సహజంగా నా కంటె వాడికి నాలుగు విషయాలు బాగా తెలుసుంటాయి కదా! నేను యూనివర్శిటీలో చేరి దరిదాపు మూడు వారాలైంది. ఒక రోజున గిరిష్ షా నా దగ్గరకి వచ్చి " రావుగరూ! (గకి దీర్ఘం ఇవ్వాలని ఎంతచెప్పినా వాడికి అనటం చేతనయేది కాదు.), నువ్వు తప్పు క్లాసులో కూర్చుంటున్నావ్, తెలుసా?" అనటంతో నా గుండె గుభేల్ మంది.

నా రిజిస్ట్రేషన్ కాగితాలు తీసి చూపించేను.అందులో ఎడ్వాన్స్డ్ కేలుక్యులస్, నూమరికల్ ఎనాలిసిస్ అని రెండు లెక్కల క్లాసులు, ఎలెక్ట్రోమేగ్నెటిక్ ఫీల్డ్స్ అనే ఇంజనీరింగు క్లాసు (భిలాయిలో అబ్రహం అండ్ బెకర్ నా అంతట నేను చదివి అర్థం చేసుకోలేకపోయిన సబ్జెక్టు ఇదే) అనేవి ఉన్నాయి. క్లాసులో పాఠ్యాంశాలని బట్టి మొదటి క్లాసులో లిమిట్, కంటిన్యువస్ ఫంక్షన్ మొదలైన మాటలు ఉండబట్టి అది కేలుక్యులస్ లాగే అనిపించింది. రెండోది కేలుక్యులస్ లా లేదు. పైపెచ్చు దాంట్లో లెక్కలు చెయ్యడానికి కంప్యూటరు వాడేవాళ్ళం. అప్పటి రోజుల్లో మా యూనివర్శిటీలో రెండే రెండు కంప్యూటర్లు ఉండేవి. ఒక దాని పేరు ఐ.బి.ఎం. 1620.

ఐ.బి.ఎం. 1620 కంప్యూటరు

దానిని ఎయిర్ కండిషన్ చేసిన గదిలో పెట్టేరు. అది చూడటానికి బాగుండేది. గ్రిరు గ్రిరుమని ఏవేవో చక్రాలలాంటివి ముందుకీ వెనక్కీ తిరుగుతూ ఉండేవి (వీటిని టేప్ డ్రైవ్స్ అంటారని తర్వాత తెలిసింది). టపటప చప్పుడు చేసుకుంటూ చిల్లులు పడ్డ కాగితపు టేపు ఒకటి కంప్యూటర్ లోంచి జర జరా బయటికి వచ్చేది. అంతే కాకుండా పోస్టు కార్డు కంటె మరి కొంచెం కోలగా ఉన్న పలచటి అట్టముక్కకి మరొక యంత్రం ద్వారా చిల్లులు పెట్టి, ఆ చిల్లుల కార్డులని (పంచ్ కార్డ్ అనేవారు) ఒక దొంతిలా పేర్చి, ఆ దొంతిని కంప్యూటర్ లోకి తోసేవారు. మరొక పక్క నుంచి టెలిటైపు టపటపా చప్పుడు చేసుకుంటూ జవాబులని కాగితం మీదకి అచ్చుకొట్టేది. ఈ వ్యవహారమంతా బయట గాజద్దాల తలుపుగుండా చూడటం తప్ప, నాలాంటి మొదటి సంవత్సరం గ్రేడ్యువేట్ స్టూడెంట్స్‌ని ఆ గదిలోకి కూడా వెళ్ళనిచ్చేవారు కాదు.

ఐ.బి.ఎం కాన్సోల్

మొదటి సంవత్సరం "కుర్రకుంకలకి" బరోస్ కంపెనీవారి కంప్యూటర్ మరొకటి ఉండేది. భోషాణం పెట్టెలా ఉండేది. ఇది చప్పుడు చేసేది కాదు. దీనికి కదిలే చక్రాలు లేవు. మిణుకు మిణుకు మంటూ వెలిగే దీపాలు ఉన్న ఒక సొలారం (కాన్సోల్) ఉండేది. కాగితం మీద ప్రోగ్రాము రాసుకునే వాళ్ళం. కోడింగ్ చెయ్యటం అంటే ఒక చిల్లుల పలక లాంటి సాధనాన్ని తీసుకుని ఆ రంధ్రాలలో ప్రోగ్రాము చెప్పిన విధంగా చిన్న చిన్న పిన్నులు (నిజానికి చిన్న మేకులులా ఉండేవి) గుచ్చటం. అలా గుచ్చిన పలకని ఒక సొరుగులో దోపి, ఆ సొరుగు మూసేసి తాళం వేసి, సొలారం మీద ఉన్న మీట నొక్కటం. అప్పుడు సొలారం మీద ఉన్న చిన్న చిన్న దీపాలు కొంతసేపు మిణుకు మిణుకుమని తర్వాత స్థిరంగా వెలగటం మొదలుపెట్టేవి. అప్పుడు నోటు పుస్తకంలో వెలుగుతూన్న దీపానికి 1, ఆరిన దీపానికి 0 అని వేసుకుని, ఈ ఒకట్లని, సున్నలనీ దశాంశ పద్ధతి లోకి మార్చుకుని జవాబు సరిగ్గా వచ్చిందో లేదో చూసుకునేవాళ్ళం. కంప్యూటరుతో పనిచేయడం మొదటిసారేమో, భలే ఉషారుగా ఉండేది.

బరోస్ కంప్యూటర్

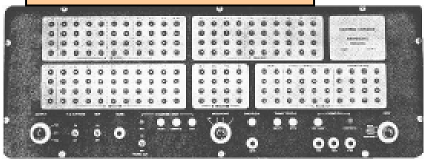

ఈ నేపథ్యం లో నేను తీసుకుంటూన్న కోర్సు తప్పక న్యూమరికల్ ఎనాలిసిస్ అయియుంటుందనే అనుకున్నాను, అన్నాళ్ళు. కేలుక్యులస్‌కి కూడా కంప్యూటర్లు వాడతారని నాకేం తెలుసు?

నిజమే నీకేమీ తెలియదు పొమ్మన్నాడు, గిరిష్. ఈ రెండు సబ్జెక్ట మధ్యా తేడా గమనించకుండా గుడ్డెద్దు చేలో పడ్డట్టు పాఠాలు చదువుతున్న నా అమాయకత్వానికి జాలి పడ్డాడు.

ఎడ్వాన్స్డ్ కేలుక్యులస్ కీ, న్యూమరికల్ ఎనాలిసిస్ కీ మధ్య తేడా తెలియని తమంధంలా క్లాసులో కూర్చున్నానని అన్నయ్యకి తెలిసేలోగా ఏ సిరా బుడ్డిలోనో బుర్రపెట్టేసి చచ్చిపోవటం మెరుగనిపించింది.

ఇటువంటి పరిస్థితిలోనే " ఆమాత్రం తెలియకపోతే ఎందుకు పనికొస్తావురా, యూ స్టుపిడ్ గూస్" అనే వారు తునిలో మా ఇంగ్లీషు మేష్టారు, శ్రీమాన్ నల్లాన చక్రవర్తుల నారాయాణాచార్యుల వారు, హైస్కూల్ రోజులలో.

మర్నాడు గిరీష్ దగ్గరుండి నన్ను ఫారిన్ స్టూడెంట్ ఎడ్వైజర్ ఫాదర్ స్మిత్ దగ్గరకి తీసుకు వెళ్ళేడు. ఫాదర్ స్మిత్ కి లెక్కలు రావు. కాని, నా కోర్సు నంబరు, గది నెంబరు, ప్రొఫెసరు పేరు అన్నీ చూసి నేను చేస్తూన్న పనిలో ఏ తప్పూ కనబడటంలేదని చెప్పి, నా మంచి చెడ్డలు మరొకసారి కనుక్కుని, నా యెడల శ్రద్ధ తీసుకున్నందుకు గిరీష్ ని అభినందించి మమ్మల్ని సాగనంపేరు.

మేము గది బయటికి వచ్చి పదడుగులు వేసేమో లేదో, ఫాదర్ స్మిత్ మమ్మల్ని వెనక్కి రమ్మని కేకేసేరు. ఏమనుకున్నారో ఏమో, ఆయన గిరీష్ ని "నువ్వేమి కోర్సులు తీసుకుంటున్నావు?" అని అడిగేరు. తను కూడా ఎడ్వాన్స్డ్ కేలుక్యులస్, నూమరికల్ ఎనాలిసిస్ తీసుకుంటున్నాననీ, తనకి పాఠం చెప్పే గురువులు, గదులూ వేరని చెప్పేడు.

ఆయన ఏమనుకున్నాడో గిరీష్‌కి పాఠం చెప్పే గురువులిద్దరినీ ఫోనులో పిలిచి, ఒక నిమిషం మాట్లాడి, గిరీష్ వైపు తిరిగి, "నాయనా స్కూలు మొదలై నెల కావస్తోంది. ఈ నెల్లాళ్ళబట్టీ నువ్వు పొద్దుట ఎడ్వాన్స్డ్ క్లాసులోనే కూర్చుంటున్నావు. కాని, నువ్వు సాయింకాలం తీసుకుంటూన్నది నూమరికల్ ఎనాలిసిస్ కాదు: అదీ ఎడ్వాన్స్డ్ కేలుక్యులస్ క్లాసే!" అనేసరికి గిరీష్ షా తెల్ల మొహం పెట్టుకుని చూసేడు.

దరిమిలా గిరీష్‌కి చదువు ఒంట బట్టలేదు. కాని స్కూలులో ఎలాగో ఒక లాగ నిలదొక్కుకోపోతే వీసా పోతుంది. వీసా పోతే, ఇంటికి పంపించేస్తారు. అందుకుని వాడి తెలివితేటలన్నిటిని దేశం నుండి బహిష్కరణని తప్పించుకుందికి ఉపయోగించేవాడు. గిరీష్ ఏమీ తెలివి తక్కువ వాడు కాదు. బ్రతక నేర్చిన మనిషి. వాడికి స్కాలర్‌షిప్ ఏదీ లేకపోయినా ఎలా వచ్చేసేడో కాని అమెరికా వచ్చేసేడు. ఎలా పట్టుకొచ్చేడో కాని, వాడితో వెయ్యో, రెండువేలో డాలర్లు తెచ్చుకున్నాడు. ఊరొచ్చిన అతి కొద్దికాలంలో ఒక పాత కారొకటి కొన్నాడు. మన దేశపు విద్యార్థులలో వాడి దగ్గరే కారు ఉండేది. ఎవ్వరడిగినా కాదనకుండా రైడ్ ఇచ్చేవాడు. ఎవ్వరికి ఏ సహాయం కావాలన్నా చేసేవాడు. వాడికి తినటానికి లేకపోయినా మరొకరికి పెట్టేవాడు నోటిమంచితనం ఉన్న వ్యక్తి, కాని నోటి మంచితనం చూసి మార్కులు వెయ్యరు కదా! వాడికి సి.లు, ఎఫ్.లు వచ్చేవి. ఈ రకం మార్కులు కూడబెడితే నేల విడిచి సాము చెయ్యటమే అవుతుంది.

ఒకసారి నా దగ్గరకొచ్చి నా మార్కులు కాగితం చూస్తానన్నాడు. ఇచ్చేను. మర్నాడు నా కాగితం నాకు ఇచ్చేసేడు. నా దగ్గర ఏ మడతలు లేకుండా ఉన్న కాగితం పుచ్చుకున్న పెద్ద మనిషి, మేజిక్ చెయ్యటానికి డాలరు కాగితాన్ని మడతపెట్టినట్లు మడతలు పెట్టి తిరిగి ఇచ్చేడు.

నా పుస్తకాలు ఎరువు తీసుకుని, వాటిలో పెన్సిల్ తోటో, పెన్ను తోటో అండర్ లైను చేసినా, పేజీలని గుర్తుపెట్టుకుందికి కాగితం మూలని మడచినా నాకు చాలా కోపం వచ్చేది. అలాంటిది నా మార్కుల కాగితాన్ని అలా మడతలు పెడితే కోపం రాదూ? ఎందుకలా చేసేవని నిలేసేను. నిజమే చెప్పేడు.

నాకు ఏ వచ్చిన నూమరికల్ ఎనాలిసిస్ భాగం పైకి కనిపించేలా మార్కుల కాగితాన్ని మడత పెట్టి దానిని వాడి మార్కుల కాగితం మీద ఉన్న ఎఫ్ ని కప్పేలా అమర్చి దానికి కాపీ తీసేడు. అది ఎంత బాగా వచ్చిందంటే, వాడికి నూమరికల్ ఎనాలిసిస్‌లో ఏ వచ్చినట్లు అనుమానానికి తావులేకుండా కనిపించింది. వాడు చేసిన జిత్తులని ఆ ఫాలాక్షుడు కూడా పట్టుకోలేడు - అంత బాగా వచ్చింది ఆ నకలు. ఒక్క దెబ్బతో వాడి గ్రేడ్ పోయింట్ ఏవరేజి పెరిగిపోయింది. ఆ కాగితం పట్టుకెళ్ళి వర్కు పెర్మిట్ సంపాదించేడు. ఆ కాగితం చూపించి పేరు లేని మరొక కాలేజీ లో ఎడ్మిషన్ సంపాదించి, మరొక ఐ-20 ఫారం సంపాదించి నా చేత "ఔరా!" అనిపించుకున్నాడు. శతకోటి దరిద్రాలకి అనంతకోటి ఉపాయాలు.

ఒకరోజు గిరీష్ కొంచెం డబ్బు అప్పిమ్మని అడిగేడు. మంచి విద్యార్థి కాకపోయినా మనిషి మంచివాడు. పోనీ ఓ ఐదో పదో సర్దుబాటు చేసినంత మాత్రాన కొంపేమీ మునిగి పోదులే అనుకుని "ఏ మాత్రం కావాలేంటి?" అని అడిగేను. ఎనిమిదివందలు కావాలన్నాడు. నన్ను అమ్మేసినా 800 రావని చెప్పేను.

"నీ దగ్గర లేకపోతే బేంకులో అప్పు చేసి ఇయ్యి."
"ఆ అప్పేదో నువ్వే చేసుకోకూడదా?"
"నాకు ఉద్యోగం లేదు. నాకివ్వరు. నీకుంది, నీకిస్తారు."
"హారి భడవా! ఈ హోం వర్కు చేసేవన్నమాట. ఈ రకం ముందు చూపేదో ఆ చదువులో చూపించి ఉంటే ఈ పరిస్థితి ఎదురయేది కాదుకదా!" అని మనస్సులో అనుకున్నాను.
మొత్తం మీద నన్నెలాగో మొహమాటపెట్టేసి నన్ను బేంకుకి లాక్కెళ్ళేడు.
అప్పులాఫీసరుని పట్టుకుని అప్పు కావాలని అడిగేను. అతను అడగవలసిన ప్రశ్నలు ఉంటాయి కదా!
"నీకు ఉద్యోగం ఉందా?"
"ఉంది"
"జీతం ఎంత?"
"1,800"
"నెలకా? సంవత్సరానికా?"
"సంవత్సరానికి"
"సమ్మర్ లో ఉద్యోగం ఉందా?"
"లేదు"

"అంటే, నెలకి రెండువందలు స్కాలర్ షిప్ అన్నమాట!"

". . . "

"ఏమైనా సేవింగ్స్ ఉన్నాయా? ఉంటే ఎక్కడ?"

"ఇక్కడే ఈ బేంకులోనే ఉన్నాయి. మూడు వందలు ఉన్నాయి"

"నీకు అప్పు ఎంత కావాలి?"

"800"

"డాలర్లా?"

"లేకపోతే పైసలనుకుంటున్నావా?" అని అందామనుకుని, నోరు మూసుకుని ఊరుకున్నాను. అప్పుడు ఆబేంకు ఆఫీసరు మా ఇద్దరివైపు జాలిగా చూసి, "నాయనా, నీకు ఉద్యోగం ఉండి, సేవిగ్సులో ఓ రెండువేలదాకా ఉంటే నీకు 500 వరకూ 5 శాతం వడ్డీ మీద అప్పు ఇస్తాను" అన్నాడు.

"నా సేవిగ్సులో రెండువేల దాకా ఉంటే నిన్నెందుకు అడుగుతాను?"

"నాయనా, నువ్వు ఇంకా ఈ దేశానికి కొత్తనుకుంటాను. నీకు మా డబ్బు అవసరం లేదని రుజువు చెయ్య గలిగితే నీకు డబ్బు అప్పివ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను," అన్నాడు.

బేంకు వ్యవహారం ఇంత జోరుగా బెడిసి కొడుతుందని అనుకోలేదు. అయినా గిరిష్ షా కి ఈ 800 ఇప్పుడు ఎందుకు అవసరం వచ్చేయో నాకు అర్ధం కాలా. నాకు నెలకి అరవై దాటి ఖర్చు కావటం లేదే. ఏ అమ్మాయినైనా ఇరుకులో పెట్టేసేడేమోనని నాకు ఒక్క లిప్త పాటు అనుమానం వచ్చింది. అలాంటిదేమీ కాదన్నాడు. నేను నమ్మేను. ఎందుకంటే వాడు రోజుకి ఒక్కసారైనా బొంబాయిలో ఉన్న వాడి స్నేహితురాలు రోహిణి ఫోటో చూపించేవాడు. ఆ అమ్మాయి వృత్తాంతం అంతా నాకు కొట్టిన పిండే కనుక ఇది అమ్మాయికి సంబంధించిన సమస్య కాదు. మరేమిటో? గుచ్చి గుచ్చి అడగ్గా చెప్పేడు. అమెరికాలో అప్పట్లో 'విక్ టేనీ' అనే కంపెనీ ఉండేది. ఇప్పట్లో 'ఫిట్నెస్ సెంటర్' అంటామే అలాంటి 'జిమ్నేజియం' అది. ఇప్పుడంటే ఈ 'స్పా' లు కుక్కగొడుగుల్లా కనిపిస్తున్నాయి కాని అప్పట్లో డెట్రాయిట్ ఊరంతటికి ఒకటో, రెండో 'విక్ టేనీ సెంటర్లు' ఉండేవి. వ్యాయామం చెయ్యడానికి కావలసిన హంగులు, సరంజామా అంతా ఒక పెద్ద గదిలో అమర్చి, దానిని ఒక క్లబ్బులా చేసి అందులో అందరి చేతా సభ్యత్వం కొనిపిస్తారు. సభ్యత్వం ఉన్నవారంతా ఈ 'జిమ్' కి వెళ్ళి అక్కడ కసరత్తులు, గుంజీలు, బస్కీలు, బరువులు ఎత్తటం, ఇలా ఒకటేమిటి, రకరకాల సామాగ్రి సహాయంతో రకరకాల వ్యాయామం చేసుకోవచ్చు. వీడిని ఉచితంగా నాలుగురోజులు కసరత్తు చేసుకోనిచ్చి, ఆ తర్వాత బాగా మొహమాటపెట్టేసి, వీడి చేత వాళ్ళు సభ్యత్వం కొనిపించేసి, వాయిదాల పద్ధతిమీద సభ్యత్వం రుసుం కట్టేస్తానని కాగితాల మీద సంతకాలు పెట్టించేసుకున్నారు. కాగితమే కదా, సంతకమే కదా అని వీడు ముందూ, వెనకా చూసుకోకుండా సంతంకం పెట్టేసి చక్కా వచ్చేడు. వాయిదాల పద్ధతిలో సభ్యత్వ రుసుం కట్టటం మాట దేవుడెరుగు, వీడి దగ్గర తిండి తినటానికి సరిపడా డబ్బుండేదికాదు. 'పేమెంటు డీఫాల్ట్' అయేసరికి వాళ్ళూ వీడికి ముందు 'వార్నింగు' లు, 'కోర్టు నోటీసు' పంపించేరు. గిరిష్ ని ఈ లంపటంలోంచి లాగేసరికి వాడికి పట్టిన కండేదైనా ఉంటే అది కరిగిపోయింది, మాకా తల ప్రాణం

తోకకి వచ్చింది. తెలిసీ తెలియకుండా ప్రతి కాగితం మీదా సంతకం పెట్టెయ్యకూడదని ఆ అనుభవం మా అందరికి ఒక గుణపాఠం నేర్పింది.

గిరిష్ షా నా లాగే శాకాహారి. వాడు రాత్రెక్కడో పని చేసి ఇంటికి వచ్చేసరికి పది దాటేది. అప్పుడేమి వండుకుంటాడు? మేము వండుకున్నది ఏదైనా మిగిలితే తినేవాడు. లేకపోతే పొటేటో చిప్సు, కుకీలు తిని బతికేవాడు. తినటానికి తిండి లేకపోయినా మీసాలకి సంపెంగ నూనె అంటారే అలాగ వారాంతంలో బీరు తాగటానికి బారుకి వెళ్ళేవాడు. బొంబాయి వంటి మహానగరంలో ఉండివచ్చేడేమో బారుకి వెళ్ళటంలో ఉన్న 'ప్రొసీజర్' ఏదో వీడికి బాగా తెలుసుంటుందని గ్రహించి, నేను ఒకసారి వాడిని బతిమాలుకొని, వాడితో, వాడి కారులో, బారుకి వెళ్ళి, ఎవ్వరైనా చూస్తారేమోనన్న భయం కూడా లేకుండా, బీరు తాగి చూసేను. తలంటి పోసుకున్నప్పుడు, బుర్ర మీంచి నోట్లోకి జారిన కుంకుడు రసం రుచిలో ఉందా బీరు.

బార్ కి వెళ్ళి బీరు కొనుక్కుని తాగటం ఎలాగో నాకు తెలిసింది కదా. పెద్ద బ్రహ్మ విద్య నేర్చిన వాడిలా అచ్యుతరావు దగ్గరా, లక్ష్మి దగ్గరా గప్పాలు కొట్టటం మొదలు పెట్టేను. వాళ్ళకీ సరదా పుట్టింది. మళ్ళా బారుకే వెళితే మన గొప్పేముంటుంది. అందుకని ఈ మారు బర్లెస్కుకి వెళ్ళటానికి నిశ్చయించేం.

టాప్‌లెస్ బార్ అయితే అర్ధనగ్నంగా ఉన్న అమ్మాయిలు బీరు పట్టుకొచ్చి ఇస్తారు. బర్లెస్కు లో అయితే బీరు సర్వు చేసే అమ్మాయిలు వేరు, స్టేజి మీద డేన్సు చేసే అమ్మాయి వేరు. స్టేజి మీద అమ్మాయి మొదట్లో సచేలంగాను, సాలంకృతంగానే ఉంటుంది. డేన్సు చేస్తూ ఒకటీ ఒకటీ ఒంటిమీద ఉన్న బట్టలు, ఊరిస్తూ ఊరిస్తూ, ఊడదీస్తుంది. చూసే వాళ్ళకి దమ్ములుండాలి కాని తీసే వాళ్ళకి అవధులు ఉండవు. ఈ బర్లెస్కు డెట్రాయిట్ డౌన్ టౌన్ లో ఉంది. మా దగ్గర కారు లేదు. గిరిష్ షాని అడిగితే తీసికెళ్ళేవాడే కాని తను బర్లెస్కు షో కి వెళ్ళినట్లు, ముందు గిరిష్‌కి తద్వార ఊరంతటికీ తెలియటం లక్ష్మికి ఇష్టం లేదు. కనుక మేం సిటి బస్సెక్కి వెళ్ళటానికి నిశ్చయం చేసేం.

రాత్రి భోజనాలు చేసి బయలుదేరేం. అప్పటికే రోడ్లన్నిటిని మంచు కప్పేసింది. బయట బాగా చలివేస్తోంది. ఆ చలికి సరిపడా బందోబస్తుగా బట్టలు వేసుకొని బయటకి వచ్చి సిటీ బస్సు కోసం ఎదురు చూస్తూ బస్సు స్టాప్‌లో నించున్నాం. అటొచ్చే బస్సులలో ఏ బస్సెక్కాలో నాకు తెలియదు. అచ్యుతరావు కి తెలుస్తుందన్న ఇంగిత జ్ఞానం నాకు లేకపోయింది. ఒకటి, రెండు బస్సులు ఆగకుండా వెళ్ళిపోయేయి. మేమంతా చలిలో గజగజ వణికి పోతున్నాం. బస్సు ఎప్పటికీ రాదు. అప్పుడు నాకు ఒక అనుమానం వచ్చింది. మనం ఆపమని అడగకపోతే ఆపరేమోనని. కనుక ఈ మాటు మూడో బస్సు ఇంకా అల్లంత దూరంలో ఉండగానే ఎదటకి వెళ్ళి, నా కాలు జాపి, పేంటుని వెనక్కి లాగి, పాదాన్ని ఇటూ అటూ ఆడించేను. బస్సు ఆగింది! ఓహో! అదన్నమాట మనం ఇండియాలో బస్సుల్ని ఆపటానికి చెయ్యి ఆడిస్తాం. ఇక్కడ అమెరికాలో కాలుని జాపి, పాదాన్ని ఆడించాలన్న మాట.

బస్సెక్కిన తర్వాత అచ్యుతరావు అడిగేడు, ఎందుకు అలా కాలుజాపేవని. చెప్పేను, నేను వచ్చిన రోజున ఉడ్వర్డ్ ఎవెన్యు మీద నీగ్రో మేస్త్రి చేసిన పనిని. అప్పుడు ఆ పక్కనున్న ప్రయాణీకులు చెప్పేరు దాని నేపథ్యం. పూర్వం నీగ్రోలు ఇంకా బానిసలుగా ఉన్న రోజులలో ఊరు వదిలి ఊరు వెళ్ళవలసి వచ్చినపుడు "రైడ్" కావలిస్తే వస్తూన్న బండికి ఎదురెళ్ళి 'నడవలేకపోతున్నాను' అని చెప్పటానికి సూచనగా కాలు పైకెత్తి చూపించేవారట. ఇది దక్షిణాది నుండి ఉత్తరాదికి వలస వచ్చిన నీగ్రోలలో అవశేషంగా మిగిలిపోయిన అలవాటుట. ఈ విషయం చెప్పి చుట్టు పక్కల ఉన్న ప్రయాణీకులంతా ఒక్కసారి ఘొల్లున నవ్వేరు.

(మరో అనుభవం వచ్చేనెలలో)